

# Quickscan Flora- en faunawet

## Westvierdeparten 4 te Steggerda

Inventarisatie beschermde soorten i.v.m. het slopen van twee schuren

Edo van Uchelen



In opdracht van: 't Schoutenhuis b.v.

September 2016

---

*Wildernistrek, ecologisch advies*

## **Colofon**

© Wildernistrek, ecologisch advies

Tekst en samenstelling: Edo van Uchelen

In opdracht van: 't Schoutenhuis b.v.

Foto's omslag: een van de te slopen schuren. Foto: Jaap Mekel.

Wijze van citeren: van Uchelen, E. 2016. Quickscan Flora- en faunawet Westvierdeparten 4 te Steggerda. Inventarisatie beschermde soorten i.v.m. het verwijderen van twee schuren. Wildernistrek, Vledder.

*Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Wildernistrek / Edo van Uchelen.*

# **INHOUD**

## 1. Inleiding

### 1.1. Aanleiding en doel

## 2. Situatie

### 2.1. Gebiedsbeschrijving

## 3. Wettelijk kader

### 3.1 Flora- en faunawet

### 3.2 Plicht om vooraf te toetsen

### 3.3 Mogelijkheid om ontheffing aan te vragen

## 4. Methode en resultaten

### 4.1. Onderzoeksafbakening

### 4.2 Methode

### 4.3 Resultaat

## 5. Conclusies en aanbevelingen

### 5.3 Conclusies

### 5.4 Aanbevelingen

## Literatuur

# 1. Inleiding

## 1.1. Aanleiding en doel

Een Quicksan is een beperkt, globaal onderzoek, op hoofdlijnen. Bij een Quicksan brengen wij een kort veldbezoek aan het plangebied. Daarbij kijken wij welke beschermde soorten in het gebied leven of zouden kunnen leven. Hiervan maken wij een korte rapportage.

Het voornemen bestaat om de oude, in slechte staat verkerende schuren (Westvierdeparten 4 te Steggerda) te slopen in ruil voor de bouw van een nieuw huis. De te slopen schuren staan aangegeven op onderstaande situatietekening. De nieuwbouw zal plaatsvinden binnen het aangegeven rode kader. Voor de bestemmingsplanwijziging is deze Quicksan uitgevoerd.

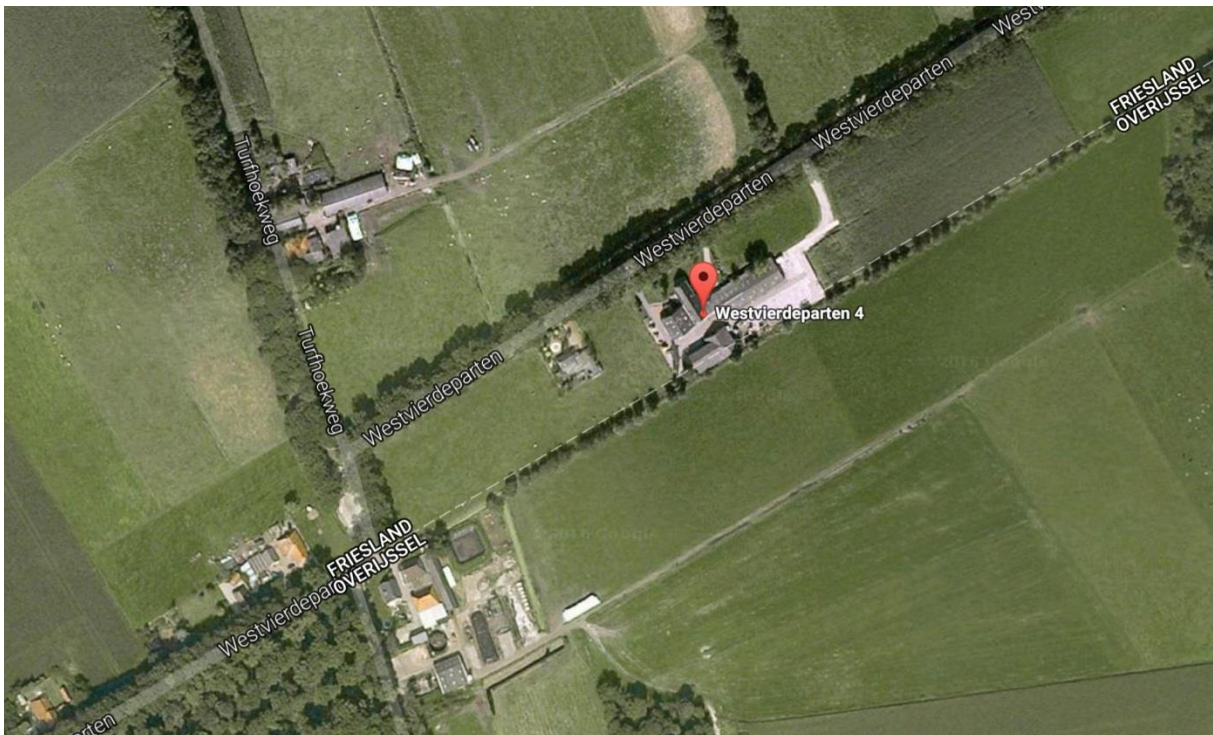
Op 2 september is een verkennend veldbezoek (Quicksan) op de locatie uitgevoerd. Het veldbezoek is nodig om een beeld te krijgen van de eventueel voorkomende beschermde soorten. Behalve het veldbezoek zijn literatuurgegevens geraadpleegd met betrekking tot de verspreiding van beschermde soorten in het gebied.



## 2. Situatie

### 2.1. Gebiedsbeschrijving

Op onderstaande kaart is de locatie aangegeven. De locatie is verhard met stenen / betonplaten. Ten noorden van de locatie ligt een asfaltweg (Westvierdeparten). De directe omgeving bestaat uit agrarische gronden, met houtwallen en meer naar het zuiden ligt Landgoed de Eese, een bos- en natuurgebied.



### 2.2. Locatie en status

Beide te slopen schuren hebben muren die deels opgetrokken zijn uit halfsteens baksteen en voor het merendeel uit enkelwandig, metalen damwandprofiel platen. De dakbedekking bestaat uit golfplaten die niet zijn afgetimmerd. De dakbedekking is niet meer volledig in takt. De schuren staan leeg.

De locatie en de directe omgeving hebben geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet, Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn. De locatie heeft een woon / agrarische bestemming.

## **3. Wettelijk kader**

### **3.1 Flora- en faunawet**

De Europese Vogel- en habitatrichtlijn heeft een gebiedsbeschermende en een soortbeschermende werking. De soortbeschermende werking van deze richtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet regelt de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren en gaat uit van het 'nee, tenzij'- beginsel. De Flora- en faunawet kent zowel verbodsbepalingen als een zorgverplichting. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren (zie verder H 5.1). Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame, planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. Beschermden dieren mogen niet gedood, gevangen of verontrust worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld worden. Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dus belangrijke consequenties voor ruimtelijke ingrepen indien daar beschermde soorten in of bij voorkomen.

Met betrekking tot ruimtelijke ingrepen zijn, behalve de algemene zorgplicht, de volgende drie verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet van belang:

1. Beschermden soorten mogen geen schade ondervinden (artikel 1 t/m 12 uit de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet)
2. De werkzaamheden mogen niet leiden tot een bedreiging van een populatie van een beschermde soort in de betreffende leefomgeving ('geen aantasting van de gunstige staat van instandhouding van een soort')
3. Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn is een strikte bescherming van het leefgebied vereist.

### **3.2 Plicht om vooraf te toetsen**

Indien de kans bestaat dat in of nabij de locatie beschermde soorten voorkomen is, voorafgaand aan de werkzaamheden waarvan deze soorten schade zouden kunnen ondervinden een toetsing verplicht:

- \* Welke beschermde dieren- en plantensoorten komen in of nabij de locatie voor?
- \* Leidt de ingreep tot schade of een bedreiging van de populatie (zoals omschreven in de Flora- en faunawet) beschermde soorten in het gebied?
- \* Kunnen de werkzaamheden zodanig worden aangepast dat de aanwezige beschermde soorten geen schade ondervinden en/of dat de populatie niet wordt bedreigd en/of de nieuwe situatie een verbetering is?
- \* Is voor de ingreep een ontheffing nodig van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet?

### **3.3 Mogelijkheid om ontheffing aan te vragen**

De wet biedt in artikel 75 de mogelijkheid om ontheffing aan te vragen indien sprake is van schade of een bedreiging van de populatie van aanwezige beschermde soorten. In sommige gevallen kunnen de werkzaamheden zo uitgevoerd worden dat overtreding van de verbodsbepalingen niet aan de orde is. Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, en de wet geen mogelijkheid biedt voor een vrijstelling dan moet echter een ontheffing worden aangevraagd, die alleen onder bepaalde voorwaarden wordt vertrekt. De ontheffingsaanvraag moet onderbouwd worden door een goed onderzoek van de effecten op de beschermde soorten. Ontheffingen worden uitsluitend verleend door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Met betrekking tot een aan te vragen ontheffing zijn er in de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus:

Categorie 1: Algemene soorten (tabel 1)

Voor deze soorten geldt bij bestendig beheer, gebruik en onderhoud en bij ruimtelijke ingrepen, een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Dit zijn de algemene(re) beschermde soorten

waarvoor wel een algemene zorgplicht (zie 5.1) bestaat zodat geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding.

In deze categorie vallen o.a. de meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals mol, konijn en amfibieën als gewone pad, kleine watersalamander en bruine kikker.

#### Categorie 2: Overige beschermde soorten (tabel 2)

Voor deze soorten geldt bij bestendig beheer, gebruik en onderhoud en bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling indien wordt gewerkt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten als hierboven genoemd is een ontheffing nodig. Zolang er geen gedragscode is, dient in de meeste situaties eveneens een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffing wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van een soort'

In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten als eekhoorn en steenmarter.

#### Categorie 3: Juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 3)

Bij bestendig beheer, gebruik en onderhoud geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 3 voor artikel 8 / t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. De vrijstelling is niet van toepassing m.b.t artikel 10 ('opzettelijk verontrusten').

Bij ruimtelijke ingrepen moet bij schade aan soorten een ontheffing worden aangevraagd, ook indien gewerkt wordt met een gedragscode. Deze wordt afgegeven indien (1) er sprake is van bij de wet genoemd belang (2) een gunstige staat van instandhouding wordt gegarandeerd en indien (3) geen alternatieven aanwezig zijn voor de ingreep. Voor soorten van lijst 3 die tevens op de bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan is een strikte bescherming van het leefgebied vereist.

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft o.a. alle vleermuissoorten, zeldzame of bedreigde amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.



## **4. Methode en resultaten**

### **4.1. Onderzoeksafbakening**

Omdat het in dit onderzoek gaat om een zogenaamde Quicksan of verkennend onderzoek, is geen volledige soortgerichte inventarisatie uitgevoerd. Het onderzoek geeft dus geen volledig inzicht in de aanwezige flora- en fauna, maar slechts een indruk van de waarden en mogelijk aanwezige (beschermde) soorten op de locatie en in de directe omgeving.

### **4.2. Methode**

Het veldonderzoek is uitgevoerd door Jaap Mekel op 2 september 2016. Hierbij is een goede indruk verkregen van het perceel en de (mogelijk) aanwezige soorten.

Deze analyse is uitgevoerd op basis van de ligging en de aanwezige habitats. Hierbij is het perceel van alle zijden bekeken en doorlopen. De omgeving is globaal bekeken om een indruk te krijgen van de geschiktheid van het gebied als onderdeel van een groter geheel. De schuren zijn bekeken en geanalyseerd op (mogelijk) beschermde soorten en hun vaste rust- en verblijfplaatsen.

Behalve de informatie die verkregen is uit het veldbezoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens.

### **4.3. Resultaten**

#### **Flora**

Op de locatie zijn geen beschermde soorten conform de Flora – en faunawet aangetroffen. Gelet op de huidige begroeiing en gebruik/beheer van het perceel en de aanliggende percelen wordt niet verwacht dat beschermde soorten aanwezig zijn.

#### **Fauna**

##### **Vogels**

In en rondom de locatie zijn van de beschermde soorten alleen algemeen voorkomende soorten aangetroffen (grasmus, merel, fitis, buizerd).

In de schuur met een oppervlak van ongeveer 300 m<sup>2</sup> is een kerkuilenkast (zie foto onder) aanwezig. Volgens de bewoners van het woonhuis is deze kast in gebruik en wordt hij regelmatig gecontroleerd

door mensen van de kerkuilenwerkgroep. Ook dit jaar zijn jonge kerkuilen uit deze kast geringd. Deze schuur mag *niet* gesloopt worden zonder ontheffing.

Vanaf half april bestaat de mogelijkheid dat andere vogels dan de kerkuilen de schuren gaan gebruiken als nestlocatie. Wanneer sloop na die tijd plaats vindt zal er opnieuw een beoordeling plaats moeten vinden.



## Zoogdieren

Voor soorten met een grote actieradius als das, steenmarter, boommarter, bunzing, haas en ree kan / zal het perceel onderdeel zijn van hun leefgebied. Er zijn echter geen sporen aangetroffen. Ook muizensoorten maken waarschijnlijk gebruik van de locatie. Op de locatie zijn geen vaste schuil- of verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde zoogdieren (tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) aangetroffen. De locatie is bovendien door de verharding met betonplaten niet/ nauwelijks geschikt voor deze soorten. Verwacht mag worden dat deze en de andere soorten niet op de locatie aanwezig zijn.

De steenmarter en vleermuissoorten kunnen (vaste) bewoners zijn van gebouwen, loodsen en schuren. Van geen van deze soorten zijn sporen aangetroffen. Er zijn ook geen (potentiële) geschikte vaste- rust en

verblijfplaatsen voor de steenmarter en/of vleermuizen aangetroffen. De soorten maken mogelijk incidenteel van de schuren gebruik maar daar zijn geen aanwijzingen voor gevonden. Verwacht mag worden dat deze en de andere soorten niet of nauwelijks op de locatie aanwezig zijn.

### **Amfibieën en reptielen**

In en rondom de locatie komen naar verwachting algemene (beschermde) soorten voor: gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander.

Uit literatuurgegevens is bekend dat de poelkikker, kamsalamander en ringslang voorkomen op landgoed de Eese. De afstand van de locatie tot het landgoed is vrij groot waardoor het moeilijk is voor deze soorten de locatie te bereiken. De locatie is bovendien door de verharding met betonplaten niet/ nauwelijks geschikt voor deze soorten. Verwacht mag worden dat deze soorten niet op de locatie aanwezig zijn.

### **Vissen**

Op het terrein is geen water aanwezig en zijn dus geen vissen aangetroffen.

### **Ongewervelden**

In en rondom het grasland zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Onder de libellen komen mogelijk wel af en toe beschermde soorten als individuele zwervers in het terrein voor.

## **5. Conclusies en aanbevelingen**

### **5.1 Zorgplicht**

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer zorgvuldig invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dat geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp / eindsituatie. Geadviseerd wordt om in het ontwerp / ten aanzien van de eindsituatie rekening te houden met het behoud van geschikte habitats. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten zoveel mogelijk te beperken.

Voor de beschermde soorten die algemeen voorkomen ( categorie 1 / tabel 1) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Voor alle beschermde vogelsoorten (dus ook de algemene soorten) geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart t/m juli) uitgevoerd mogen worden.

Wanneer er door de werkzaamheden vaste rust- broed- en/of verblijfplaatsen ontstaan voor nieuwe soorten, die geen relatie hebben met de voormalige inrichting, kan voor een overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing uiteraard wel noodzakelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn soorten die worden aangetrokken door de ontstane pionierssituatie zoals rugstreepad en kleine plevier. Indien vestiging van deze soorten ongewenst is kan het verstandig zijn maatregelen te treffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen.

### **5.2 Conclusies**

Op de locatie van de te slopen schuren en in de huidige schuren zijn, behalve een bewoonde kerkuilenkast, geen plant of diersoorten aangetroffen of te verwachten die de sloop en de bouw in het kader van de Flora- en faunawet zullen belemmeren. In een van de schuren is een

bewoonde kerkuilenkast aanwezig, deze schuur mag *niet* gesloopt worden zonder ontheffing.

Op de locatie van de nieuwbouw zijn geen plant of diersoorten aangetroffen of te verwachten die de bouw in het kader van de Flora- en faunawet zullen belemmeren, mits rekening wordt gehouden met de aanwezige kerkuil.

Vanaf half april bestaat de mogelijkheid dat andere vogels dan de kerkuilen de schuren gaan gebruiken als nestlocatie. Wanneer sloop na die tijd plaats vindt zal er opnieuw een beoordeling plaats moeten vinden.



### **5.3 Aanbevelingen**

In een van de schuren is een bewoonde kerkuilennestkast aanwezig. Mogelijk maken de kerkuilen ook gebruik van de (omgeving van) de tweede schuur om te jagen en/of te rusten. Ook de tweede schuur kan dus niet zomaar worden gesloopt. Door de ingreep (het slopen van de schuren) gaat de voortplantingsplaats en vaste rust- en verblijfplaats volledig verloren.

Het is nodig om, voorafgaand aan de sloop van de schuren, op een andere locatie, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, maatregelen te nemen om een vervangende voortplantingsplaats, vervangende verblijfplaatsen en (eventueel) een vervangend functioneel leefgebied te realiseren.

Het is nodig om op de kerkuil gerichte maatregelen te nemen en deze te laten functioneren voordat de schuren worden gesloopt. Hiervoor moet, in overleg met een deskundige (waarbij vanzelfsprekend ook de kerkuilenwerkgroep wordt betrokken) een ecologisch werkprotocol worden opgesteld. Ter verificatie moet bij Dienst Regelingen een ontheffing worden aangevraagd.

Indien door maatregelen volgens een deskundige de beoogde eindsituatie voor de kerkuil gunstiger is dan de uitgangssituatie kan overwogen worden om geen ontheffing aan te vragen. Dat kan alleen indien met zekerheid een verbetering optreedt van de 'gunstige staat van instandhouding' m.b.t. de kerkuil(populatie) ter plekke.

## **Literatuur**

Broekhuizen, S., et al. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij Utrecht

Dijkstra, A.C.J. et al. 2003. Dagvlinders in Drenthe. Uitgeverij PubliQue / Vlinderwerkgroep Drenthe.

Libellenwerkgroep Drenthe, Manger, R., Abbingh, G., 2004. Libellen in Drenthe. Libellenwerkgroep Drenthe

Soortenstandaard kerkuil 2012. Versie 1.0 december 2012. Dienst Regelingen, ministerie van Economische Zaken

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij Utrecht.

Uchelen, E. van, 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. Atlas van de Drentse Flora, Schuyt & Co, Haarlem.